

Transformácia nášho sveta podľa konceptu trvalo udržateľného rozvoja

Transforming our world based on the concept of sustainable development

Peter LEŠKO

Abstrakt

Ekonomický rast je jednou z najdiskutovanejších tém, či už v nadväznosti na udržateľnosť alebo súčasný stav vyvolaný pandémiou COVID-19. Prvé snahy o zavedenie konceptu udržateľného rozvoja medzi hlavné princípy riadenia štátov, spoločností, ale aj každodenného života ľudí, sledujeme začiatkom 21. storočia. Podľa OSN predstavuje udržateľný rozvoj taký rozvoj, ktorý umožňuje uspokojovanie potrieb súčasných generácií bez toho, aby boli ohrozené možnosti budúcich generácií, uspokojiť svoje vlastné potreby. Cieľom príspevku je vysvetliť rôzne pohľady na udržateľný rozvoj a následne priblížiť implementačné nástroje k jeho dosiahnutiu, akými sú Agenda 2030 alebo Slovensko 2030.

Kľúčové slová

udržateľný rozvoj, OSN, Agenda 2030, Slovensko 2030

Abstract

Economic growth is one of the most discussed topics, whether in relation to sustainability or the current situation caused by the COVID-19 pandemic. The first efforts to introduce the concept of sustainable development among the guiding principles of state governance, companies, but also the daily lives of people, are only followed at the beginning of the 21st century. According to the UN, sustainable development is development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs. The aim of the paper is to explain different perspectives on sustainable development and then bring closer the implementation tools to achieve it, such as Agenda 2030 or Slovakia 2030.

Key words

sustainable development, UN, Agenda 2030, Slovakia 2030

JEL classification

O11, Q01, Q58

Úvod

Koncept udržateľného rozvoja a právo na zdravé životné prostredie sú v našej spoločnosti známe už dlhé obdobie, avšak prvé väčšie snahy o ich implikáciu medzi hlavné princípy riadenia štátov pozorujeme až začiatkom 21. storočia. Za základný globálny predpoklad akceptovania práva na zdravé životné prostredie môžeme považovať už Všeobecnú deklaráciu ľudských práv a vznik OSN v roku 1945.

Veľkým medzníkom bolo známe vystúpenie U Thanta, vtedajšieho generálneho tajomníka, na Valnom zhromaždení OSN v roku 1969, kedy ako prvý vrcholný predstaviteľ najdôležitejšej globálnej inštitúcie vo svojom príhovore skritizoval súčasný stav životného prostredia a apeloval na predstaviteľov štátov v tejto veci konať. Z tohto dôvodu bola zvolaná historicky prvá celosvetová konferencia o životnom prostredí, ktorá sa konala v júni 1972 v Štokholme. Hlavným prínosom celosvetového podujatia bolo upozornenie na alarmujúci stav životného

prostredia, čo viedlo k výraznému zlepšeniu jeho inštitucionálnej ochrany na medzinárodnej úrovni a vzniku Environmentálneho programu OSN [5].

Dôležitým krokom k implementácii konceptu udržateľného rozvoja bolo vypracovanie a prijatie Správy o životnom prostredí a rozvoji - Naša spoločná budúcnosť (1987), ktorá opätovne potvrdila, že životné prostredie a udržateľný rozvoj sú neoddeliteľné a mali by sa považovať za jednu otázku, pričom zdôraznila tri hlavné piliere udržateľného rozvoja, a to ochranu životného prostredia, ekonomický rast a sociálnu rovnosť. Správa rovnako zadefinovala dodnes uznávanú definíciu udržateľného rozvoja.

Otázka udržateľného rozvoja sa stala predmetom diskusií aj na Miléniovom summite (2000), na ktorom sa členské štáty OSN zaviazali k prijatiu *Miléniových rozvojových cieľov*. Tieto celosvetové ciele boli časovo viazané, merateľné a sústredovali sa na riešenie extrémnej chudoby vo všetkých jej podobách - príjmová chudoba, hlad, choroby, nedostatok primeraného bývania a exklúzia pri súčasnej podpore rodovej rovnosti, vzdelania a trvalej udržateľnosti v oblasti životného prostredia [14]. Napriek tomu, že všetky ciele neboli splnené, predstavovali pre medzinárodné spoločenstvo dôvod na vypracovanie nových a ambicióznějších cieľov udržateľného rozvoja, ktoré sa zaviazalo plniť 193 krajín OSN.

Cieľom predkladaného príspevku je vysvetliť rôzne pohľady na udržateľný rozvoj a následne priblížiť implementačné nástroje k jeho dosiahnutiu. Príspevok je rozdelený do štyroch hlavných častí. V prvej časti sú vysvetlené základné definície udržateľného rozvoja. Druhá časť je venovaná Agende 2030. Tretia a štvrtá časť približujú konkrétne implementačné nástroje na úrovni Európskej únie a Slovenska.

1. Vymedzenie udržateľného rozvoja

Môžeme jednoznačne konštatovať, že existuje hneď niekoľko definícií konceptu udržateľného rozvoja. Pravdepodobne najznámejšou a najpoužívanejšou je definícia uvedená v správe Svetovej komisie OSN pre životné prostredie s názvom Naša spoločná budúcnosť. Podľa tejto správy je udržateľný rozvoj „*taký rozvoj, ktorý umožňuje uspokojovanie potrieb súčasných generácií bez toho, aby boli ohrozené možnosti budúcich generácií, uspokojit' svoje vlastné potreby*“ [1].

Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) charakterizuje trvalo udržateľný ekonomický rozvoj ako „*rozvoj, ktorý je v rovnováhe z ekonomického, sociálneho a environmentálneho hľadiska*“. Zahŕňa v sebe dlhodobú perspektívu následkov dnešných aktivít a plné zapojenie spoločnosti s cieľom dosiahnuť realizovateľné riešenia. OECD pomáha krajinám tým, že poskytuje praktické prístupy na dosiahnutie trvalo udržateľného rozvoja. Venuje sa najmä šiestim tematickým oblastiam: udržateľnej spotrebe a výrobe, zmene podnebia a trvalo udržateľnému rozvoju, udržateľnému obchodu a zahraničným investíciám, reforme dotácií a trvalo udržateľnému rozvoju, vzdelávaniu pre trvalo udržateľný rozvoj a životné prostredie a zdravie. Zaoberá sa aj dvoma kľúčovými problematikami, a to vládny postupom v oblasti trvalo udržateľného rastu a merateľnosti, rovnako tak štatistikám v tejto sfére [9].

Na európskej úrovni sa pojem udržateľný rozvoj objavuje v nariadení Európskeho parlamentu (EP) a Rady č.2493/2000, v ktorom je uvedené, že „*trvalo udržateľný rozvoj je zlepšenie životnej úrovne a prosperity príslušného obyvateľstva v medziach možností ekosystémov zachovaním prírodného bohatstva a jeho biologickej rozmanitosti pre prospech súčasných a budúcich generácií*“ [8].

V podmienkach Slovenskej republiky je trvalo udržateľný rozvoj upravený v §6 zákona č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí, v ktorom je uvedené: „*Trvalo udržateľný rozvoj*“
Vedecký časopis FINANČNÉ TRHY, Bratislava, Derivat 2021, ISSN 1336-5711, 1/2021

spoločnosti je taký rozvoj, ktorý súčasným i budúcim generáciám zachováva možnosť uspokojovať ich základné životné potreby a pritom neznižuje rozmanitosť prírody a zachováva prirodzené funkcie ekosystémov“ [18].

V súčasnosti sa do popredia dostáva rovnako názor, že trvalo udržateľný rast nepredstavuje len etické otázky, ale má aj priamy vplyv na hospodársku výkonnosť jednotlivých krajín. Základným predpokladom udržateľného rozvoja je uplatňovanie *spoločenskej zodpovednosti podnikov*, pretože tie do veľkej miery ovplyvňujú spoločenské, ekologické a sociálne aspekty spoločnosti, v ktorej pôsobia. Optimálny obchodný model podniku preto dnes nemôže byť orientovaný len na dosahovanie zisku, ale musí prihliadať aj na dlhodobú udržateľnosť a rast v globálnych trhových podmienkach [11].

2. Agenda 2030 na transformáciu nášho sveta

V roku 2015 bolo svetovými lídrami na 70. zasadnutí Valného zhromaždenia OSN prijatý strategický dokument s názvom **Transformujeme náš svet: Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj**. Ide o komplexný súbor priorít pre dosiahnutie udržateľného rozvoja vo svete. Kľúčovými princípmi sú transformácia, integrácia a univerzálnosť. Napriek tomu, že dokument nie je právne záväzný, stal sa celosvetovou koncepciou trvalo udržateľného rozvoja, ktorú sa zaviazalo plniť všetkých 193 krajín, a to vyspelých i rozvojových.

Zatiaľ čo už spomínané Miléniové ciele boli zamerané prevažne na rozvojové krajiny, tak Agenda 2030 je vôbec prvou globálnou dohodou, ktorú akceptujú všetky krajiny sveta, vďaka čomu je jej obsah a dosah relatívne rozsiahlejší. Súčasne sa však zohľadňujú rozdielne realie, resp. úrovne rozvoja jednotlivých krajín a rešpektujú sa jednotlivé národné politiky a priority. Agenda 2030 je koncipovaná tak, aby sa pokračovalo v plnení predchádzajúcich cieľov, ale zároveň sleduje aj ciele v ďalších oblastiach. Realizácia tejto univerzálnej dohody si vyžaduje úsilie všetkých krajín a opiera sa o globálne partnerstvo, ktorým sa mobilizuje činnosť vlád a zainteresovaných strán na všetkých úrovniach.

Pripomeňme si, že Agenda 2030 bola prijatá ako výzva na spoločný koordinovaný postup pri riešení súčasných globálnych problémov. Prináša nový, univerzálny štandard pre rozvoj, ktorý hľadá na všetkých obyvateľov planéty. V preambule danej rezolúcie sa okrem iného uvádza, že *„táto Agenda predstavuje plán konania pre ľudí, planétu a prosperitu. Snaží sa aj o posilnenie svetového mieru vo väčšej slobode. Uvedomujeme si, že odstránenie chudoby vo všetkých jej formách a rozmeroch, vrátane extrémnej chudoby, je tou najväčšou globálnou výzvou a nevyhnutnou požiadavkou pre trvalo udržateľný rozvoj“* [18]. Inými slovami, tento dokument tvorí súhrn globálnych záväzkov, ktorými OSN reaguje na najzávažnejšie výzvy súčasnosti. Okrem chudoby sa členské štáty zaviazali zlepšiť podmienky v oblastiach ako je potravinová bezpečnosť, zdravotníctvo, vzdelávanie, trvalo udržateľná výroba a spotreba, udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi, zmena klímy, ako aj rodová rovnosť [13].

Agenda 2030 je tvorená 17 cieľmi udržateľného rozvoja (Sustainable Development Goals), pričom každý z nich má svoje vlastné čiastkové ciele, ktorých je spolu 169.

Medzi hlavné ciele Agendy 2030 patria:

- Cieľ 1** Ukončiť chudobu všade a vo všetkých jej formách.
- Cieľ 2** Ukončiť hlad, dosiahnuť potravinovú bezpečnosť a lepšiu výživu a podporovať udržateľné poľnohospodárstvo.
- Cieľ 3** Zabezpečiť zdravý život a podporovať blahobyt pre všetkých a v každom veku.
- Cieľ 4** Zabezpečiť inkluzívne, spravodlivé a kvalitné vzdelávanie a podporovať celoživotné vzdelávacie príležitosti pre všetkých.
- Cieľ 5** Dosiahnuť rodovú rovnosť a posilniť postavenie všetkých žien a dievčat.

- Cieľ 6** Zabezpečiť dostupnosť a udržateľný manažment vody a sanitárnych opatrení pre všetkých.
- Cieľ 7** Zabezpečiť prístup k cenovo dostupným, spoľahlivým a trvalo udržateľným moderným zdrojom energie pre všetkých.
- Cieľ 8** Podporovať trvalý, inkluzívny a udržateľný ekonomický rast, plnú a produktívnu zamestnanosť a dôstojnú prácu pre všetkých.
- Cieľ 9** Vybudovať pevnú infraštruktúru, podporovať inkluzívnu a udržateľnú industrializáciu a posilniť inovácie.
- Cieľ 10** Znížiť rozdiely v rámci krajín a medzi krajinami.
- Cieľ 11** Premeniť mestá a ľudské obydľia na inkluzívne, bezpečné, odolné a udržateľné.
- Cieľ 12** Zabezpečiť udržateľnú spotrebu a výrobné schémy.
- Cieľ 13** Podniknúť bezodkladné opatrenia na boj proti klimatickým zmenám a ich dôsledkom.
- Cieľ 14** Zachovať a udržateľne využívať oceány, moria a zdroje mora na udržateľný rozvoj.
- Cieľ 15** Chrániť, obnovovať a podporovať udržateľné využívanie ekosystémov, udržateľne riadiť lesné hospodárstvo, bojovať proti znehodnocovaniu pôdy a zastaviť stratu biodiverzity.
- Cieľ 16** Podporovať mierovú inkluzívnu spoločnosť v prospech udržateľného rozvoja. Poskytnúť prístup k spravodlivosti pre všetkých a budovať efektívne, transparentné a inkluzívne inštitúcie na všetkých úrovniach.
- Cieľ 17** Posilniť prostriedky implementácie a revitalizácie globálneho partnerstva pre udržateľný rozvoj.

Spomínané ciele a s nimi súvisiace zámery sú integrované, nedeliteľné a svojou povahou sú globálne a univerzálne aplikovateľné. Predstavujú akýsi nový štandard pre rozvoj spoločnosti, ktorý má zabezpečiť udržateľnosť a ich ambíciou je usmerňovať politickú, ekonomickú a sociálnu premenu jednotlivých krajín sveta v reakcii na globálne výzvy, ktorým ľudstvo v súčasnosti čelí. Integrovaný prvok Agendy 2030 sa prejavuje prepojením troch dimenzií udržateľného rozvoja, konkrétne ekonomickej, sociálnej a environmentálnej [13].

Vykonávateľom Agendy na úrovni OSN je Rozvojový program Spojených národov (UNDP), ktorý pomáha krajinám pri zosúladiení ich procesov plánovania a rozpočtovania s cieľmi Agendy 2030 a pri dosahovaní uspokojivých výsledkov v tejto oblasti. UNDP sa venuje najmä oblastiam ako sú údaje, analýza, financovanie, inovácie, vzdelávanie, programovanie a politika v prospech budúcich generácií [12].

Zodpovednosť za implementáciu hlavných cieľov a s nimi súvisiacich čiastkových cieľov na národnej, regionálnej a globálnej úrovni nesú jednotlivé štáty a ich vládni predstavitelia. Pri implementácii čiastkových cieľov, ktoré môžeme definovať ako snahu niečo dosiahnuť na globálnej úrovni, sa jednotlivé vlády rozhodnú, ako budú tieto globálne čiastkové ciele zapracované do národných plánovacích stratégií a politík. Okrem toho, si každá vláda stanoví aj svoje vlastné národné ciele, ktoré sa budú riadiť touto globálnou snahou, ale ktoré budú popritom zohľadňovať národné realie a podmienky danej krajiny.

3. Udržateľný rozvoj v Európskej únii

Pozrime sa teraz na stručný prehľad dôležitých míľnikov pre európske integračné zoskupenie v oblasti trvalo udržateľného rozvoja. Ide predovšetkým o prijaté zmluvy a stratégie, ktoré spolu s programom lepšej právnej regulácie postupne začlenili trvalo udržateľný rozvoj do politík a právnych predpisov Európskej únie. Už zakladajúca *Zmluva o Európskej únii*, známa aj ako Maastrichtská zmluva, z roku 1992 predstavuje víziu o trvalo udržateľnom raste

Európy založenom na vyváženom hospodárskom raste, cenovej stabilite a vysokej konkurencieschopnosti trhového hospodárstva [4].

Na summite Rady Európy v Cardiffe (1998) vznikla Cardiffská iniciatíva, ktorá stanovila základné prvky stratégie Európskej únie pre hospodársku reformu na podporu hospodárskeho rastu, blahobytu, zamestnanosti a sociálneho začlenenia. Táto iniciatíva zároveň navrhla aplikovať dvojpilierový systém trvalo udržateľného rozvoja, ktorý sa na Lisabonskom summite (2000) rozšíril o tretí, sociálno-ekonomický pilier. *Lisabonská stratégia* stanovila nový cieľ, a to urobiť z Európskej únie do roku 2010 najkonkurencieschopnejšiu a najdynamickejšiu ekonomiku sveta, ktorá bude schopná trvalo udržateľného rastu a posilnenia regionálnej súdržnosti [15].

Môžeme konštatovať, že Lisabonská stratégia nenaplnila svoj ambiciózny cieľ. Napriek neúspechu, bola v roku 2010 najvyššími predstaviteľmi členských štátov Európskej únie schválená nová stratégia pre ďalšie obdobie, ktorá dostala názov **Stratégia Európa 2020**. Vo všeobecnosti ide o koordináciu hospodárskych politík a politík zamestnanosti s cieľom zabezpečiť rast a zamestnanosť [7]. Európa 2020 predstavuje desaťročnú stratégiu Európskej únie, ktorej základ tvoria tri vzájomne prepojené priority - *inteligentný rast* založený na znalostiach a inováciách, *udržateľný rast*, ktorý podporuje ekologickejšie a konkurencieschopnejšie hospodárstvo efektívne využívajúce zdroje a *inkluzívny rast* na podporu hospodárstva s vysokou mierou zamestnanosti, ktorý zabezpečí sociálnu a územnú súdržnosť. Európska komisia navrhla tiež sedem hlavných iniciatív záväzných pre členské štáty. Konkrétne sú to: Inovácia v Únii; Mládež v pohybe; Digitálny program pre Európu; Európa efektívne využívajúca zdroje; Priemyselná politika vo veku globalizácie; Program pre nové zručnosti a nové pracovné miesta a Európska platforma na boj proti chudobe [3].

Prístup Európskej únie k implementácii Agendy 2030 nadväzuje na európsky strategický dokument *Ďalšie kroky smerom k udržateľnej budúcnosti Európy*, ktorý bol predstavený Európskou komisiou v novembri 2016. V tomto dokumente identifikovala Komisia dve pracovné oblasti, ktoré sú odpoveďou Európskej únie na Agendu 2030. Prvá pracovná oblasť sa týka plného začlenenia cieľov trvalo udržateľného rozvoja do európskeho rámca politík a súčasných priorít, posúdenia súčasnej situácie a identifikácie najdôležitejších problémov súvisiacich s udržateľnosťou. Druhá pracovná oblasť sa zaoberá ďalším rozpracovaním predstavy Únie o trvalo udržateľnom raste, zameraním sektorových politík po roku 2020 v tejto oblasti a prípravou na dlhodobé plnenie cieľov Agendy 2030. Vidíme, že zameranie súčasného politického programu Európskej komisie je úzko prepojené s cieľmi trvalo udržateľného rozvoja [2].

4. Vízia a stratégia rozvoja Slovenska

Slovenská republika (SR) ako členský štát OSN sa takisto zaviazala k prijatiu Agendy 2030 a prevzala na seba politický záväzok, že integrovaným spôsobom vytvorí rámec implementácie, monitorovania, prípadne revízie Cieľov udržateľného rozvoja. Na národnej úrovni sa Slovensko prihlásila k implementácii Agendy 2030 v dokumente *Východiská implementácie Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj*, ktorý bol schválený vládou SR v marci 2016. V predkladacej správe tohto dokumentu sa uvádza, že Slovensko „*musí prijať opatrenia, ktoré zabezpečia integráciu súvisiacich úloh do politík a programov na národnej, ale i miestnej úrovni, a mobilizovať financovanie potrebné k ich dosiahnutiu.*“ Týmto uznesením vláda SR tiež súhlasila s koncepciou delenej gescie za implementáciu Agendy 2030. Vnútroštátnu implementáciu má v kompetencii Úrad vlády SR a implementáciu v medzinárodnom prostredí Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR [16]. Okrem rôznych uznesení vlády SR boli vypracované a prijaté aj ďalšie dokumenty. Finálnym

dokumentom implementačného procesu Agendy 2030 na Slovensku sa stala napokon Vizia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030.

Vizia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 (Slovensko 2030) predstavuje národný strategický dokument, ktorý bol na základe uznesenia vlády SR z júna 2018 vypracovaný členmi vlády. Primárnym cieľom dokumentu je predstaviť možnosti ďalšieho udržateľného rozvoja a smerovania Slovenska v najbližšom období do roku 2030. Svojim zameraním sa spomínaná stratégia „*netýka iba vlády, resp. iba verejnej správy, ale je to integrovaný rozvojový dokument celej spoločnosti. Vychádza z nevyhnutnosti integrovať a koordinovať využitie všetkých kapacít a zdrojov v spoločnosti na zabezpečenie sociálnej, ekonomickej a environmentálnej udržateľnosti rozvoja a efektívnej reakcie na aktuálne výzvy v oblasti udržateľného rozvoja*“ [16].

Slovensko 2030 je založené na štyroch integrovaných rozvojových programoch. Medzi integrované rozvojové programy patria:

I. IRP - Prírodné zdroje, ľudské zdroje a kultúrny potenciál

Cieľom programu je dosiahnutie klimaticky neutrálneho využívania prírodných zdrojov, pričom sa budú rešpektovať schopnosti obnovy ekosystémov. Ďalším zámerom je vytvoriť podmienky na sebarealizáciu obyvateľov, zachovanie súdržnosti rodín a kultúrnej identity v regiónoch. Tieto zábery majú byť dosiahnuté spôsobom, aby prírodné zdroje, ľudské zdroje a kultúrny potenciál boli zachované pre ďalšie generácie a rozvoj spoločnosti.

II. IRP - Inovačné a udržateľné hospodárstvo

Druhý program stanovil cieľ, ktorým je premena hospodárstva SR do roku 2030 na inovačne orientovanú zelenú ekonomiku, ktorá bude efektívne zhodnocovať dostupné zdroje a vzdelanie. Zároveň bude sociálne aj environmentálne udržateľná a odolná proti vonkajším aj vnútorným nepriaznivým vplyvom [6]. Kľúčovou zmenou pre dosiahnutie tohto cieľa je transformácia ekonomiky smerom k vysokej pridanej hodnote, ktorá sa docielí prepojením akademického, priemyselného i verejného sektora a občianskej spoločnosti na rozvoj inovácií. Nové kompetencie a úlohy sa rovnako očakávajú aj od centrálnych bánk [9].

III. IRP - Kvalitný život pre všetkých

Cieľom tretieho programu je zvýšiť kvalitu života pre všetky sociálne skupiny v jednotlivých regiónoch. Z toho dôvodu je potrebné zabezpečiť dostatočnú kvalitu a dostupnosť verejných služieb, práce a rovných príležitostí pre využitie potenciálu každého jednotlivca bez ohľadu na jeho sociálno-ekonomické zázemie či znevýhodnenie. Kľúčová zmena sa dosiahne vzájomnou previazanosťou a prispôbením verejných služieb a politík potrebám jednotlivca. Súčasťou tejto zmeny je aj dôraz na systematickú prevenciu a včasnú intervenciu, či už v sociálnej oblasti, zdraví alebo iných oblastiach kvality života.

IV. IRP - Viacúrovňové riadenie bližšie k občanom

Štvrtý program má za cieľ zefektívniť správu verejných záležitostí a priblížiť ju občanom prostredníctvom vybudovania viacúrovňového integrovaného manažmentu rozvoja na národnej, regionálnej a miestnej úrovni. Zároveň je cieľom efektívne využívanie územného potenciálu regiónov. Kľúčovou zmenou je vytvorenie systému riadenia verejných politík, ktorý bude vzájomne zosúladený, a ktorého úlohou bude zabezpečenie spoločnej intervencie všetkých úrovní verejnej správy (od obcí, cez VÚC až po národnú úroveň) [16].

Záver

Udržateľný rozvoj ako rozvoj, ktorý umožňuje uspokojovanie potrieb súčasných generácií bez toho, aby boli ohrozené spotrebné možnosti budúcich generácií sa stáva čoraz viac reálnejším plánom rozvoja celej spoločnosti. Môžeme konštatovať, že koncept trvalo udržateľného

rozvoja sa postupne začleňuje do politík a právnych predpisov jednotlivých štátov, regionálnych zoskupení a medzinárodných spoločenstiev. Kľúčové je najmä zabezpečenie sociálnej, ekonomickej a environmentálnej udržateľnosti rozvoja, ako aj efektívny a spoločne koordinovaný postup pri riešení súčasných globálnych problémov.

Komplexný súbor priorít pre dosiahnutie udržateľného rozvoja vo svete bol predstavený v strategickom dokumente OSN s názvom Transformujeme náš svet: Agenda 2030. Definované ciele udržateľného rozvoja stanovili ambiciózný plán rozvoja celej spoločnosti, ktorý má svet dosiahnuť do roku 2030. So 17 hlavnými cieľmi podporenými 169 čiastkovými cieľmi predstavuje tento program veľkú výzvu pre krajiny na celom svete. Jeho zámerom je usmerňovať politickú, ekonomickú a sociálnu premenu jednotlivých krajín sveta v reakcii na globálne výzvy, ktorým ľudstvo v súčasnosti čelí.

Víziu o trvalo udržateľnom raste Európy založenom na vyváženom hospodárskom raste, cenovej stabilite a vysokej konkurencieschopnosti trhového hospodárstva predstavuje už zakladajúca Zmluva o Európskej únii. Naposledy prijatou bola stratégia Európa 2020, ktorá sa sústreďuje na koordináciu hospodárskych politík a politík zamestnanosti s cieľom zabezpečiť rast a zamestnanosť. Jej základ tvoria tri vzájomne prepojené priority - inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast.

Východiskovým dokumentom pre implementáciu Agendy 2030 na Slovensku je národný strategický dokument s názvom Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030. Predkladaná stratégia berie do úvahy integračný potenciál našej krajiny, jej kapacitné možnosti, rovnako tak perspektívu ďalšieho vývoja smerom k najvyspelejším demokratickým štátom Európskej únie a sveta. Inými slovami, ide o reformný dokument a jeho úspešné zavedenie do života si vyžaduje celospoločenskú podporu. Predovšetkým si ale vyžaduje silnú podporu vlády a hlavných predstaviteľov širokého spektra politických strán.

Poznámka

Príspevok bol vypracovaný v rámci riešeného projektu KEGA č. K-20-035-00 „Learn Economics: aplikácia e-vzdelávania ako novej formy výučby ekonómie“ a v rámci riešeného projektu VEGA č. 1/0356/19 "Makroekonomické a mikroekonomické aspekty zadlžovania sa krajín a ekonomických subjektov v Európskej únii."

Zoznam použitej literatúry

[1] BRUNDTLAND, G.H.: Naša spoločná budúcnosť: Správa svetovej komisie pre životné prostredie a rozvoj. Oxford: Oxford University Press, 1987. 400 s. ISBN 019282080X.

[2] EURÓPSKA KOMISIA. 2016. Ďalšie kroky smerom k udržateľnej budúcnosti Európy: Európske opatrenia zamerané na udržateľnosť. Dostupné na: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0739&from=RO>>.

[3] EURÓPSKA KOMISIA. 2010. Európa 2020: Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu. Dostupné na: <<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM%3A2010%3A2020%3AFIN>>.

[4] EURÓPSKA KOMISIA. 2019. EU approach to sustainable development. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/info/strategy/international-strategies/sustainable-development-goals/eu-approach-sustainable-development_en>.

[5] HUBA, M. 2007. Medzníky starostlivosti o životné prostredie a udržateľný rozvoj na pôde OSN. In: *Životné prostredie: revue pre teóriu a starostlivosť o životné prostredie*. Bratislava:

Ústav krajinnej ekológie SAV, 41(4), 178-183. Dostupné na: <http://147.213.211.222/sites/default/files/2007_4_178_183_huba.pdf>.

[6] LENNEROVÁ, I. 2020. Teoretické východiská konkurencieschopnosti Slovenskej republiky. In *Konkurencieschopnosť SR v podmienkach Európskej únie: zborník vedeckých statí*. - Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2020. ISBN 978-80-225-4756-7, s. 37-44 CD-ROM. VEGA 1/0664/20.

[7] MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SR. 2005. Stratégia trvalo udržateľného rozvoja. Dostupné na: <<https://www.minzp.sk/files/dokumenty/strategicke-dokumenty/narodna-strategia-trvalo-udrzatelneho-rozvoja-slovenskej-republiky-cast-1.rtf>>.

[8] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2493/2000 o opatreniach na podporu plného začlenenia rozmeru životného prostredia do rozvojového procesu rozvojových krajín.

[9] NOVÁK, M. - TRNOVSKÝ, K. 2018. The Role of Modern Central Bank. In: *Digitalization & Smart Green (R)evolution: The Proceedings of the International Scientific Conference, 15th–16th November 2018, (Bratislava, Slovakia)*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, ISBN 978-80-225-4588-4, pp. 111-117. VEGA 1/0975/15.

[10] OECD. 2011. Sustainable development. Dostupné na: <<https://www.oecd.org/greengrowth/47445613.pdf>>.

[11] PAKŠIOVÁ, R. 2016. Reporting of Non-financial Information on Companies in the Context of Sustainable Development in Slovakia. In: *Zachovanie a rast majetkovej podstaty ako relevantný nástroj trvalo udržateľného rozvoja podniku*.

[12] UNDP. 2019. UNDP's SDG Integration Role. Dostupné na: <<https://sdgintegration.undp.org/>>.

[13] UNITED NATIONS GENERAL ASSEMBLY. 2015. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. Dostupné na: <<https://www.refworld.org/docid/57b6e3e44.html>>.

[14] UNITED NATIONS INFORMATION SERVICE. 2013. Miléniové rozvojové ciele. Dostupné na: <<http://www.unis.unvienna.org/unis/sk/topics/2013/mdg.html>>.

[15] Úrad vlády SR. 2020. Lisabonská stratégia. Dostupné na: <<https://www.eu2020.gov.sk/lisabonska-strategia/?pg=2>>.

[16] Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030. Dostupné na: <<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2019/541>>.

[17] Východiská implementácie Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj. Dostupné na: <<https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/12724/1>>.

[18] Zákon č. 17/1992 o životnom prostredí.

Kontaktné údaje

Ing. Peter LEŠKO, PhD.

Katedra ekonomickej teórie

Národohospodárska fakulta

Ekonomická univerzita v Bratislave

Dolnozemska cesta 1

852 35 Bratislava

Slovenská republika

e-mail: peter.lesko@euba.sk